

Turowski, Wojciech

"Aktualizacja słowa Bożego w kaznodziejstwie", Jan Twardy, Przemyśl 2009 : [recenzja]

Studia Teologiczne 29, 526-527

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Twardy, *Aktualizacja słowa Bożego w kaznodziejstwie*, Wydawnictwo Archidiecezji Przemyskiej, Przemyśl 2009, ss. 432.

W najnowszej Adhortacji apostolskiej *Verbum Domini* (2010 r.), Benedykt XVI zwraca uwagę na dialogiczny charakter Objawienia. Wymaga on od duszpasterzy ukazywania zdolności słowa Bożego do dialogu o problemach, którym człowiek musi stawić czoło w życiu codziennym, ukazywania słowa Bożego jako odpowiedzi na nasze własne pytania. „Duszpasterstwo Kościoła powinno należycie ukazywać, że Bóg wsłuchuje się w potrzeby człowieka i jego wołanie (VD 23).

Książka ks. Jan Twardego pt. *Aktualizacja słowa Bożego w kaznodziejstwie* wydana pod koniec grudnia 2009 r. w Wydawnictwie Archidiecezji Przemyskiej jest próbą naukowego opracowania tego tematu, który jest ważnym aspektem dobrego wypełnienia nauczycielskiej misji Kościoła i jednym z wielu postulatów homiletów. Do tej pory nie wiele ukazało się artykułów i prac naukowych z tej tematyki, jeśli są, to aktualizacja słowa Bożego dotyczy najwyżej jednej perykopy, czy jednego wydarzenia liturgicznego np. praca Ćwiklińskiej Beaty, *Aktualizacja czytań biblijnych uroczystości Zwiastowania Pańskiego w kaznodziejstwie polskim w latach 1974-2000*, [Papieski Wydział Teologiczny] Warszawa 2004. Godnym zauważenia jest artykuł ks. Przyczyny Wiesława, *Kaznodziejstwo jako interpretacja ludzkich doświadczeń*, w: J. Kochański, B. Kwiatkowski, M. Milewski (red.), *Ku pełni w Chrystusie*, Płock 2005 r., czy artykuł o Siwka Gerarda, *Przepowiadać egzystencjalnie*, Biblioteka Kaznodziejska 149/2(2005).

Autor recenzowanego dzieła od dawna interesuje się zagadnieniem aktualizacji słowa Bożego w przepowiadaniu. W swojej książce *Koncepcja pracy twórczej nad kazaniem*, Rzeszów 1998 r. ks. Twardy uważa, by przepowiadanie było aktualizacją orędzia zbawczego musi dojść do współpracy kaznodziei ze słuchaczami (ss. 253-280). Temu zagadnieniu poświęcił też artykuł *Aktualizacja kerygmatu w głoszeniu homilii*, *Przegląd Homiletyczny* 7(2003). Aktualizacja słowa Bożego przewija się przez wszystkie działy homiletyki fundamentalnej, materialnej i formalnej, to jednak dopiero teraz doczekała się kompleksowego opracowania.

Cenną sprawą recenzowanego dzieła jest analiza stanu badań zagadnienia aktualizacji we współczesnej homiletyce w Polsce i w literaturze niemieckiej, francuskiej, włoskiej i angielskiej. Szczególnie cenne dla dydaktyki homiletyki jest zwrócenie uwagi przez Autora na zagadnienie aktualizacji w podręcznikach do homiletyki wymienionych narodowości.

Nie można mówić o dobrej aktualizacji bez dobrego studium nauk biblijnych i znajomości teologii. Kazanie jest aktem zbawczym, jako akt liturgiczny uobecnienia słowa i czyny Boga. „Trwanie przy Biblii i staranne przybliżanie słowa Bożego wiernym jest podstawowym warunkiem jego wiarygodnej aktualizacji, której istotę należy przybliżyć kaznodziejom” (s. 134). Autor ukazuje aktualizację słowa Bożego jako proces, który rozpoczyna się w trakcie przygotowania homilii a finalizuje się dopiero podczas jej wygłaszania. Autor w sposób analityczny podchodzi do tego procesu podając jego celowość, metodę oraz etapy, a wszystko to dobrze osadzając w nauczaniu Kościoła. Warty podkreślenia jest wskazaniem na tworzywo aktualizacji, którym może być nauczanie Kościoła, liturgia czy piosenka religijna. Ks. Twardy wyznacza jedenaście takich pól, tworzywa aktualizacji słowa Bożego.

Słowo Boże jest komunikatem skierowanym przez Boga do człowieka. W przepowiadaniu człowiek z całą swoją egzystencją nie może zniknąć z pola kaznodziei. Autor recenzowanego dzieła poświęca sporo uwagi aspektowi antropologicznemu przepowiadania. Przybliżyła główne źródła i drogi problemów egzystencjalnych, problemów współczesnego słuchacza, poprzez zwrócenie uwagi na współpracę przepowiadających ze słuchaczami, zapoznanie się z percepcją głoszonych homilii, jak również wskazaniem na różne dziedziny nauk humanistycznych, z których winien korzystać kaznodzieja.

Cenne uwagi przekazuje Autor na temat błędów w aktualizacji słowa Bożego. Aktualizacja nie jest sprawą łatwą, dlatego nasuwa wiele trudności i można przy jej stosowaniu popełnić wiele błędów. Ks. Twardy wymienia następujące: doktrynalizm i dydaktyzm, historycyzm, psychologizowanie i modernizowanie, indywidualizm, peryferyzm, moralizatorstwo oraz jednakowa i jednostronna aktualizacja.

Autorowi zależy na popularyzacji, wśród przepowiadających słowo Boże idei aktualizacji w homilii, dlatego w *Aneksie* przygotował schematy aktualizacji słowa Bożego, które można zastosować w pracy nad kazaniem oraz podał kilka propozycji badań percepcji kazań.

Tak więc książka ks. Jan Twardego *Aktualizacja słowa Bożego w kaznodziejstwie*, jest pozycją godną polecenia wszystkim, którzy trudzą się głoszeniem słowa Bożego. Znajdą dla siebie również wiele ciekawych informacji biblistyki, dogmatyki, liturgistyki. Przecież kapłaństwo, to aktualizacja orędzia zbawienia przez całe życie swoim świadectwem i posługą sakramentalną. Książka jest pionierskim, dojrzałym studium wytrawnego teologa, znawcy tematyki przepowiadania słowa Bożego.

Ks. Wojciech Turowski